

ROXANA MARIANA CHIȘ

Influența factorilor individuali,
de cuplu și parentali
asupra satisfacției relaționale:
o investigație psiho-socială

Editura Universității de Vest din Timișoara

2024

CUPRINS

PREFAȚĂ	7
PARTEA I: FUNDAMENTELE SATISFACȚIEI ÎN RELAȚII	
CAP. I. ÎNȚELEGEREA SATISFACȚIEI RELAȚIONALE	13
1.1. Introducere în concepte	13
1.2. Factorii psihologici individuali și de cuplu.....	13
CAP. II. CERCETAREA SATISFACȚIEI MARITALE	21
2.1. Metodologia studiului	21
2.1.1. Obiective și ipoteze	21
2.2. Participanți și procedură.....	22
2.3. Instrumente folosite.....	24
2.4. Prezentarea și discutarea rezultatelor	27
PARTEA II: ÎMBUNĂȚĂȚIREA RELAȚIILOR PRIN TRAINING PARENTAL	
CAP. III. ROLUL TRAININGULUI PARENTAL	41
3.1. Introducere în trainingurile parentale.....	41
3.2. Obiective și ipoteze specifice studiului.....	46
CAP. IV. IMPLEMENTAREA ȘI IMPACTUL TRAININGULUI	49
4.1. Participanți și procedură	49
4.2. Instrumente de măsurare și analize statistice.....	56
4.3. Prezentarea și interpretarea rezultatelor	57
PARTEA III: IMPLICAȚII ȘI PERSPECTIVE	
CAP. V. CONCLUZII ȘI DIRECȚII PENTRU VIITOR	75
5.1. Semnificația cercetărilor efectuate	75
5.2. Sumarul principalelor descoperiri	75
5.3. Implicații teoretice și practice	79
BIBLIOGRAFIE:	81

CAPITOLUL I

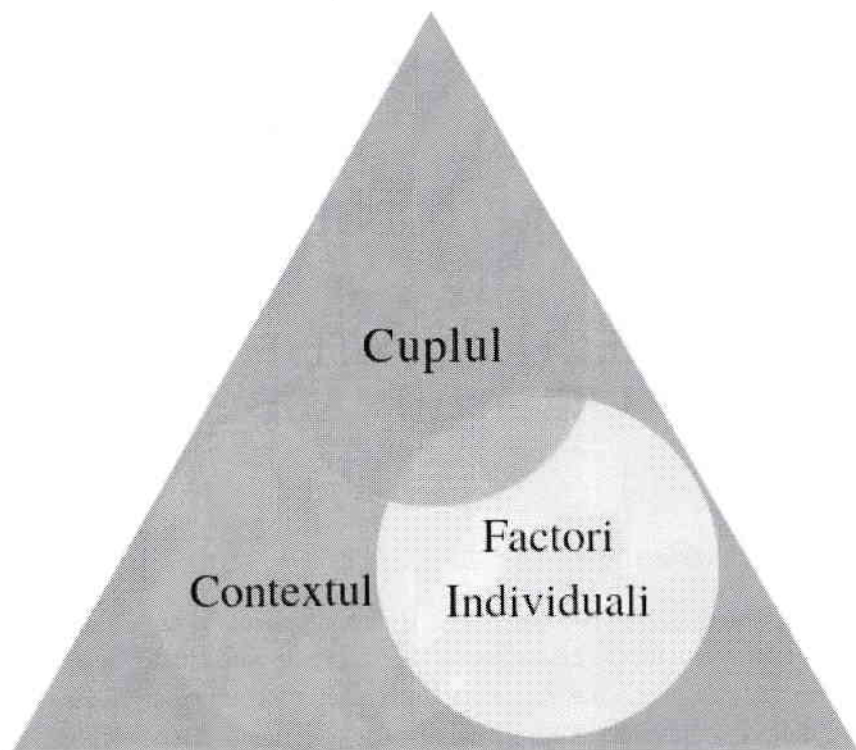
ÎNȚELEGEREA SATISFACȚIEI RELAȚIONALE

1.1. INTRODUCERE ÎN CONCEPTE

Scopul acestei lucrări este de a lărgi sfera componentei sociale a stabilității familiei prin extinderea cunoștințelor dezvoltate în alte culturi în România și prin testarea generalizării rezultatelor cercetărilor anterioare derulate pe alte culturi occidentale. Părinții au ca responsabilitate principală creșterea copiilor (Darling & Steinberg, 1993; Ridao et al., 2021). Principalul obiectiv al părinților, având în vedere statutul lor de adult față de copilul, care este copil și apoi adolescent, nu este altul decât acela de a favoriza dezvoltarea psihosocială a copiilor lor, astfel încât aceștia să devină adulți sănătoși și membri responsabili ai societății în care trăiesc (Garcia et al., 2020; Gimenez-Serrano et al., 2021). Chiar dacă copilul realizează o bună dezvoltare psihosocială și o adaptare socială bună, acesta nu trebuie să dezvolte dezadaptări psihologice (Fuentes et al., 2020), comportamente agresive (Gallarin et al., 2021), tendințe antisociale (Garcia et al., 2021) sau, deja la adolescenți, inițierea în consumul de droguri (Hernández-Serrano et al., 2021).

1.2. FACTORII PSIHOLOGICI INDIVIDUALI ȘI DE CUPLU

Satisfacția maritală reprezintă măsura în care partenerii dintr-un cuplu sunt mulțumiți de relația lor, având în vedere aspecte precum comunicare, suport emoțional, intimitate și încredere. Această satisfacție este rezultatul interacțiunii a trei categorii de factori:

*Figura 1. Cei trei factori care prezic satisfacția maritală
(Harris & Hinton, 2012)*

Factori de cuplu:

Comunicarea (Gottman, 2014), Suportul emoțional (Reis & Shaver, 1988), intimitate și sex (Sprecher, 2002), împărtășirea valorilor și obiectivelor comune (Acitelli et al., 1993).

Factori contextuali:

Stresul financiar (Dew, 2008), calitatea relațiilor sociale (Bryant & Conger, 2002), sarcina și creșterea copiilor (Nomaguchi & Milkie, 2003).

Factori individuali:

Personalitate (Karney & Bradbury, 1995), sănătate mentală (Whisman, 2001), așteptările și standardele individuale (Finkel et al., 2014).

În special în contextul societății digitale, o bună dezvoltare a copilului include și indicatori de ajustare bazați pe sănătate și bunăstare (Hung, 2022; Sacca et al., 2021). De exemplu, părinții ar trebui să-i ajute pe copii să dezvolte un Concept de sine sănătos (Garcia et al., 2018) și un nivel înalt al stimei de sine (Villarejo et al., 2020), comportamente prosociale (Eisenberg et al., 2006) și empatie (Musitu-Ferrer et al., 2019), maturitate (Yeung, 2021) și performanță școlară (Veiga et al., 2021). Sarcinile din cadrul rolului de părinte în sine pot fi o sursă importantă de uzură a relației de cuplu asociată cu un stres parental ridicat (Sandoval-Obando et al., 2022), dar poate să și apropie soții (Gómez-Ortiz & Sánchez-Sánchez, 2022).

Prin urmare, responsabilitățile părinților sunt complexe și durează, în majoritatea societăților, aproape două decenii (Martínez et al., 2021; Martínez-Escudero et al., 2020). Cu toate acestea, părinții nu sunt simpli educatori a căror uniune se limitează la aderarea la transmiterea valorilor sociale și culturale (Chen et al., 2020; Grusec & Goodnow, 1994). La rândul lor, părinții formează un cuplu uniți prin iubire și angajament (Candel, 2022; Malinen et al., 2010). În timp ce mulți părinți se despart, mulți alții rămân împreună în timpul dezvoltării copiilor lor, cu diferențe între părinții care dezvoltă o relație bună (Howes & Markman, 1989; Yoo, 2020) și cei care dezvoltă o relație de cuplu slabă și deteriorată (Harrist & Ainslie, 1998; Kwok et al., 2015).

De ani de zile, unul dintre cele mai studiate subiecte din literatura de specialitate asupra familiei este contribuția părinților la dezvoltarea psiho-socială a copiilor (adică, socializarea parentală), care este studiată prin modelul teoretic bidimensional cu două dimensiuni ortogonale (Maccoby & Martin, 1983; Martínez-Escudero et al., 2020). Pe de o parte, modelul include dimensiunea implicării părintești (Lamborn et al., 1991; Sandoval-Obando et al., 2022) și, pe de altă parte, dimensiunea severității (Martínez et al., 2017; Steinberg et al., 1994). În general, socializarea parentală este unul dintre cele mai importante subiecte din literatura de familie (Darling & Steinberg, 1993; Queiroz et al., 2020). Cu toate acestea, se știe mai puțin despre adaptarea parentală și despre modul în care relația părinților ca și cuplu îi afectează pe ei înșiși și competența lor parentală (Howes & Markman, 1989; Kwok et al., 2015; Malinen et al., 2010). Ajustarea parentală și relația dintre soți vor afecta, la rândul lor, procesul de socializare în sine și dezvoltarea copilului. Dezvoltarea copiilor este importantă, dar la fel este și adaptarea parentală, care

la rândul său depinde de mulți factori, deși relația de cuplu poate fi un factor cheie. Dintre dovezile aduse, unele sugerează că, cu cât relația dintre soți este mai bună, cu atât este mai bună adaptarea și capacitatea parentală a taților (Malinen et al., 2010; Yoo, 2020), deși dovezile nu sunt definitive, deoarece se sugerează, de asemenea, că relația dintre soți este mai bună, independent atât de adaptarea lor, cât și de sarcina lor parentală.

Prezentul studiu empiric analizează posibilele legături dintre caracteristicile personalității și corelatele parentale, precum și satisfacția căsătoriei și relației. Mai mulți factori teoretici fundamentali au fost identificați de cercetători ca predictorii puternici ai fericirii sau nefericirii în relație. Caracteristicile personalității, comunicarea emoțională, orientarea de gen, rezolvarea problemelor, agresivitatea, autoeficacitatea parentală, timpul petrecut împreună, conflictul financiar, durata căsătoriei sau prezența copiilor sunt toți predictorii importanți pentru satisfacția maritală și satisfacția în relație (Caughlin et al., 2000; Segrin et al., 2009). Dacă aceste variabile au o influență pozitivă sau negativă asupra satisfacției relației atunci când sunt luate în considerare independent, interacțiunea dintre ele adaugă un plus explicativ variației în satisfacție.

Alte cercetări au subliniat factorii teoretici fundamentali ca predictorii puternici ai fericirii sau nefericirii în relație (Du Rocher Schudlich et al., 2011; Saxbe & Repetti, 2010). Pentru multe persoane, parteneriatul lor este cel mai semnificativ și de lungă durată contact social din viața lor. Relațiile intime stabile au fost asociate cu rate scăzute de depresie, niveluri mai mari de satisfacție în viață și fericire generală (Du Rocher Schudlich et al., 2011; Ștefănuț et al., 2021). Grade înalte de fericire în relațiile romantice au fost legate de rezultate semnificative, care includ un grad mai scăzut de dizolvare a relației și o stabilitate mai mare a relației (Gottman & Levenson, 1992), sănătate mintală și un sentiment de bunăstare mai mare (Prigerson et al., 1999).

Trăsăturile de personalitate ale partenerilor romantici pot contribui la nivelul de satisfacție în relația lor. Ajustarea conjugală este un termen larg care se referă la modul în care o pereche căsătorită funcționează împreună. Unii cercetători aplică noțiunea pentru a defini sensul ajustării conjugale și pentru a evalua calitatea relației conjugale (Spanier, 1976). O evaluare subiectivă a relației unui cuplu căsătorit de către partenerii de cuplu poate fi definită ca fiind calitatea căsătoriei lor (Larson & Holman, 1994).

Potrivit lui Heyman (Heyman et al., 1994), satisfacția conjugală este o noțiune cu mai multe fațete care cuprinde o varietate de calități ale unei căsnicii, cum ar fi adaptarea, fericirea, integritatea și angajamentul (Sayehmiri et al., 2020).

În special în primii ani ai căsătoriei, când satisfacția conjugală este instabilă și relația conjugală este în pericol, mulțumirea conjugală este o condiție mintală care soliciță eforturile continue ale cuplului de a se actualiza (Gorbanzadeh et al., 2013). Atunci când căsătoria unui cuplu este în conformitate cu așteptările lor, ei se simt împliniți ca pereche (Stanley, 2007).

Evaluarea subiectivă a unui parteneriat este cunoscută sub numele de satisfacție în relație. Satisfacția în relație este o emoție subiectivă și o perspectivă cognitivă, nu o caracteristică a unei relații. Ca rezultat, membrii aceleiași căsnicii pot declara niveluri diferite de satisfacție în relație (Keizer, 2014).

Atitudinea pe care o are o persoană față de propria căsătorie poate fi denumită satisfacție conjugală. Studiarea satisfacției conjugale are implicații semnificative pentru cercetători, precum și implicații practice pentru persoanele căsătorite și profesioniștii care se ocupă de cupluri (King, 2016). În ultimii ani, calitatea de părinte are un impact negativ mai mare asupra satisfacției conjugale, asupra mamelor mai tinere și asupra categoriilor socioeconomice înalte. Dovezile indică faptul că conflictele de rol și restricțiile de libertate fac ca satisfacția conjugală să scadă după nașterea unui copil (Twenge et al., 2003). Tranziția către rolul de părinte este un alt eveniment care reprezintă frecvent o barieră în calea satisfacției relației (Huss & Pollmann-Schult, 2020; Roy et al., 2020). Numeroase studii au indicat că în urma nașterii primului copil, satisfacția relațională scade semnificativ (Kluwer & Johnson, 2007; Mitnick et al., 2009; Twenge et al., 2003). Ajustarea conjugală se definește prin utilizarea unor concepte care au mai fost vehiculate în literatura de specialitate, precum: satisfacția conjugală, gradul de afecțiune al partenerilor din cuplu și nivelul de coeziune (Spanier, 1976). Din această perspectivă, adaptarea conjugală este un proces dinamic care poate fi plasat pe un continuum evaluativ, de la cupluri slab adaptate la cupluri foarte bine adaptate (Glenn, 2003). Poate avea un impact asupra calității unei căsătorii, dar nu trebuie considerat unul dintre elementele definitorii, deoarece adaptarea este un aspect care se referă mai degrabă la relația pe care o au partenerii conjugalii decât la sentimentele

pe care fiecare persoană le experimentează în relație. Indicatorii de adaptare (de exemplu, comunicare, conflicte între parteneri, desfășurarea de activități comune etc.) se pot lega diferit de sentimentele trăite de cei doi soți (Glenn, 2003).

Literatura în care s-a pus accentul pe ajustarea conjugală nu poate fi complet separată de literatura care s-a concentrat pe conceptele de calitate a relației conjugale sau de fericire conjugală, deoarece unele metode care sunt concepute pentru a evalua calitatea relației conjugale mixează elemente care operaționalizează ajustarea cu elemente care operaționalizează. evaluările pe care partenerii conjugalii le fac în legătură cu diverse aspecte ale relației lor. Un astfel de instrument este reprezentat de Testul de Ajustare Conjugală (Locke & Wallace, 1959), scara care a fost utilizată în studiul de față. Aspectele de personalitate care au demonstrat relații semnificative cu anumiți indicatori ai calității vieții conjugale includ: controlul impulsurilor, stilurile de rezolvare a conflictelor interpersonale, neuroticismul, extraversia, orientarea către comportamente convenționale, atitudinile, stima de sine și abilitățile interpersonale, stilurile de atașament pentru adulți (Feeney, 1999).

Un anumit tipar de trăsături de personalitate prezent la partenerii conjugalii îi poate predispune la interpretări distorsionate ale evenimentelor pe care le trăiesc în relația conjugală sau la unele reacții exacerbate la evenimente negative, care duc la dificultăți în relațiile de diade conjugale (Larson & Holman, 1994). Mai multe studii au arătat că trăsăturile de personalitate care sunt descrise de Big Five Model prezic în mod semnificativ ajustarea conjugală (Larson & Holman, 1994). Într-un studiu longitudinal, s-a arătat că, în comparație cu nivelul de educație al partenerilor, istoricul divorțurilor anterioare sau vârsta partenerilor conjugalii și factorii de personalitate sunt predictorii mai puternici ai instabilității conjugale evaluată patru ani mai târziu (Bouchard et al., 1999).

Au fost reliefate asocieri semnificative între trăsăturile de personalitate și nivelul de adaptare conjugală (Bouchard et al., 1999). Astfel, nivelul ridicat de psihoticism a prezentat o asociere inversă cu nivelul de adaptare conjugală, în timp ce nivelul ridicat de internalitate și agreabilitate a fost pozitiv asociat cu adaptarea conjugală. Studiile arată că, pe lângă aceste trăsături specifice, claritatea expresivității emoționale și tendința de a înțelege perspectiva partenerului sunt corelate pozitiv cu adaptarea conjugală, în